

شرکت کارگزاری
سرمایه و دانش

حق تقدم

کارشناس واحد معاملات
احسان کیوان

مردادماه سال ۱۳۹۹

حق تقدم چیست؟

یکی از روش‌های افزایش سرمایه شرکت‌ها، افزایش سرمایه از محل آورده نقدی سهامداران است. زمانی که شرکت‌ها قصد تأمین منابع مالی جدید را دارند، از سهامداران می‌خواهند که مبلغی را به حساب شرکت واریز کنند و در مقابل، به آنان حق تقدم تعلق می‌گیرد. شرکت‌ها پس از صدور مجوز افزایش سرمایه از محل آورده نقدی از سوی سازمان بورس و اوراق بهادار و تشکیل مجمع عمومی فوق العاده، به سهامدارانی که در تاریخ آن مجمع، سهامدار شرکت بوده‌اند حق تقدم می‌دهند. تمامی اطلاعات و خبررسانی‌های مربوط به حق تقدم در سایت کدال قابل مشاهده است.

چگونه حق تقدم سهام خود را به سهم تبدیل کنیم؟

بعد از گشایش و قابل معامله شدن حق تقدم‌ها، اگر سهامدار بخواهد حق تقدم خود را به سهم تبدیل کند، باید در مدت ۶۰ روز، مبلغ ارزش اسمی سهام را به تعداد حق تقدمی که در اختیار دارد، به حساب شرکت پرداخت کند. ارزش اسمی یا ریالی همان قیمتی است که بر روی هر برگه اوراق بهاداریا اوراق قرضه چاپ و منتشر می‌شود. (در ایران ارزش اسمی هر سهم ۱۰۰۰ ریال است).

چگونه حق تقدم سهام را بفروشیم؟

سهامدار می‌تواند حق تقدم سهام خود را به سهم تبدیل نکند و آن را بفروشد. این حق تقدم‌ها در بازه‌ای ۶۰ روزه در بازار قابل معامله هستند. در این حالت، افرادی که سهامدار نبوده‌اند هم می‌توانند حق تقدم‌های سهام را مانند یک سهم قابل معامله در بازار خریداری کنند. این مهلت ۶۰ روزه، بنا به صلاحدید سازمان بورس قابل تمدید است.

پس از پرداخت مبلغ اسمی، فرآیند تبدیل شدن حق تقدم به سهام چقدر زمان می‌برد؟

پس از پرداخت مبلغ اسمی و بعد از اینکه افزایش سرمایه شرکت در سازمان بورس و اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت رسید، روند تبدیل گواهی حق تقدم به سهم، چند ماه طول خواهد کشید. این روند به صورت خودکار صورت می‌گیرد و سهم به پرتفوی سهامداران اضافه می‌گردد. برای پیگیری این فرآیند باید به امور سهام شرکت مورد نظر مراجعه کنید.

دامنه نوسان حق تقدم سهام، برای شرکت‌های بورسی و فرابورسی چگونه است؟

دامنه نوسان حق تقدم سهام برای شرکت‌های بورسی، دو برابر سهم اصلی است. یعنی این نماد در ساعات معاملات، می‌تواند بین بازه مثبت ۱۰ درصد و منفی ۱۰ درصد نسبت به قیمت پایانی روز قبل خود، نوسان داشته باشد. البته دامنه نوسان برای شرکت‌های فرابورسی، برابر همان دامنه نوسان سهم اصلی ($\pm 5\%$) است.

حق تقدم استفاده نشده چیست؟

ممکن است سهامدار حق تقدم را داشته باشد و به دلایلی نظیر عدم واریز ارزش اسمی و عدم تکمیل اطلاعات در بازه زمانی ۶۰ روزه، برای پذیره نویسی اقدام نکند و یا در آن بازه تعیین شده اقدام به فروش حق تقدم نکند. در این صورت حق تقدم سهامدار، حق تقدم استفاده نشده است. در چنین حالتی شرکت، حق تقدم‌های استفاده نشده را طی فرایندی به فروش می‌رساند و مبلغ فروش را پس از کسر هزینه‌های مربوطه در بازه زمانی معمولاً چند ماهه به حساب سهامداران واریز می‌کند.

بدیهی است که مالکان حق تقدم سهام در قیمت فروش دارایی خود به صورت حق تقدم استفاده نشده نقشی ندارند. زیرا پس از اتمام مهلت ۶۰ روزه، شرکت خود اقدام به فروش این حق تقدم‌ها می‌کند. از زمان اتمام مهلت پذیره نویسی تا زمانی که شرکت بخواهد وجه حاصل از فروش حق تقدم‌های استفاده نشده را به سهامدار پرداخت کند، دارایی مذکور فاقد قابلیت معامله و نقد شوندگی خواهد بود و باید منتظر بود تا شرکت، حق تقدم‌های استفاده نشده را بفروشد. ممکن است این روند زمان بر باشد. برای پیگیری فرآیند تبدیل و یا فروش حق تقدم‌های هر سهم، باید به امور سهام شرکت و سایت کدال آن سهم مراجعه کنید.

چگونه می‌توان حق تقدم‌های استفاده نشده را خریداری کرد؟

بعد از اتمام دوره ۶۰ روزه پذیره‌نویسی، با اعلام قبلی توسط شرکت، زمانی برای خرید و فروش حق تقدم‌های استفاده نشده تعیین می‌شود. سهامدارانی که قصد خرید حق تقدم‌های استفاده نشده را دارند، باید از طریق کارگزاری اقدام کنند و علاوه بر پرداخت مبلغ خرید حق تقدم‌ها، مبلغ اسمی به ازای هر سهم را هم پرداخت کنند که مطابق قانون، این مبلغ توسط کارگزاری به شرکت واریز می‌شود.

اگر حق تقدم خریداری شده از بازار از نوع حق تقدم استفاده نشده باشد، آیا امکان فروش وجود دارد؟

حق تقدم استفاده نشده، قابلیت فروش در بازار را ندارد. حق تقدم فقط در بازه ۶۰ روزه می‌تواند معامله شود و پس از طی فرآیند و تبدیل شدن به سهم، قابلیت خرید و فروش دارد. اگر حق تقدمی استفاده نشده باشد، به طور مستقیم نمی‌توان آن را معامله کرد و باید بعد از خرید آن از طریق کارگزاری و پرداخت ارزش اسمی آن توسط کارگزاری، حق تقدم استفاده نشده را خرید. در این حالت کارگزار بابت هر سهم خریداری شده، مبلغ اسمی را از حساب سهامدار برداشت و به حساب شرکت واریز می‌کند.